

Letošní Malomoravské slavnosti budou!

Po roční pauze, způsobené koronavirovou pandemií, si vás dovoluujeme pozvat 14. srpna 2021 od 14.00 hodin na fotbalové hřiště v Podlesí, kde si společně užijeme den plný zábavy a dobré nálady.

Jako již tradičně druhou srpnovou sobotu se zde bude konat další ročník Malomoravských slavností. Na své si přijdou malí i velcí návštěvníci. Je připraven bohatý program, ve kterém vystoupí například pěvecké duo Kamélie, Kábát

revival, Elvis Presley revival, finalista soutěže Česko-Slovenská Superstar, populární mladý zpěvák Martin Harich s kapelou a taky Václav Noid Bárta s dívčím houslovým triem Inflagranti.

Závěrem programu bude opět velký ohňostroj. Mimo program na hlavním pódiu budou k dispozici i další atrakce pro děti a dospělé jako malování na obličeje, balónková show, nafukovací atrakce, projíždky na koních a další – vše pro děti opět zdarma. Přijďte si posedět a popovídat se sousedy a známými.

Srdečně zve

Antonín Marinov
starosta obce

Začal jezdit linkový cyklobus

Tak jako v minulých letech, začal na trasách Litomyšl - Staré Město pod Sněžníkem a zpět linkový cyklobus (Králíky 9:50, Dolní Morava, konečná 10:20, Malá Morava, pohostinství 10:36, Staré Město, náměstí 10:52. Odjezd Staré Město, nám. 15:35, Malá Morava, pohostinství 16:04, Dolní Morava, konečná 16:35, Králíky 16:50).

Cyklobus bude jezdit do 28. září, a to jen v sobotu, v neděli a ve svátky. Výhodou spoje je, že přepravuje také jízdní kola.

Na lince platí tarif a smluvní přepravní podmínky vyhlášené dopravcem, které jsou shodné s tarifem a přepravními podmínkami IREDO. Informace jsou zveřejněny ve vozidlech na lince.

Přeprava kol s jiným než elektrickým přídatným motorem a přeprava elektrokol s neodnímatelnou baterií je zakázána. Přeprava kol o hmotnosti vyšší než 15 kg je vyloučena.

Za přepravu nezajištěného kola proti krádeži přepravce nezodpovídá. Cena za přepravu kola je bez ohledu na tarifní vzdálenost 20 Kč.

Petr Mahel

Otevírá také K-S 5 „U potoka“

V souvislosti s rozvolňováním opatření, vyhlášeným v souvislosti s pandemií nemoci covid-19, se návštěvníkům konečně otevírají brány památek a muzeí.

Nejinak to je i v pevnostním muzeu K-S 5 „U potoka“, které stojí na katastru Malé Moravy. O tom, co si pro návštěvníky pro letošní sezónu správci muzea připravili a o všech omezeních spojených s vládními opatřeními, se dozvíte na jejich webových stránkách www.ks5.cz

V tomto nejlépe zrekonstruovaném předválečném objektu celé Králické pevnostní oblasti se na vás už dnes velmi těší.

Petr Mahel

Poděkování

Vážení občané Malé Moravy, děkujeme, že jste se při sčítání lidu mnozí přihlásili k moravské národnosti a moravskému jazyku.

Za místní organizaci politické strany Moravané děkuje

PhDr. Tomáš Skoumal

Na Vysoké to stále žije! Více na straně 8.

Foto J. Straková

Obec Malá Morava pořádá 6. ročník soutěže

SOUTĚŽ

O nejkrásnější rozkvetlé okno 2021

Soutěží se
o nejkrásnější
květinovou výzdobu oken,
balkónů, okolí domů či předzahrádek
v těchto kategoriích:

- 1) rozkvetlé okno nebo balkon v rodinných domech a chalupách
- 2) rozkvetlé okno nebo balkon v bytových domech
- 3) rozkvetlé předzahrádka nebo okolí domu

Vítězové v každé kategorii získají finanční
odměnu v hodnotě: 1. místo 1.500 Kč,
2. místo 1.000 Kč, 3. místo 500 Kč.

Do soutěže je možné přihlásit jakékoliv okno bytového, rodinného domu nebo chalupy, balkon, předzahrádku nebo okolí domu, které je viditelné pohledem z veřejné komunikace nebo z veřejného prostranství. Každý, kdo se chce soutěže zúčastnit, musí vyplnit přihlášku a zaslat na adresu Obecní úřad Malá Morava, Vysoký Potok 2, 788 33 Hanušovice nebo elektronicky na email obec@obecmalamorava.cz. Uzávěrka soutěže je 15. září. V průběhu soutěže se může každý přihlášený účastník prezentovat maximálně třemi fotografiemi v každé kategorii. Na fotografii musí být uvedeno jméno soutěžícího, adresa, telefon nebo e-mailová adresa a musí být doručena buď elektronicky na email obec@obecmalamorava.cz nebo osobně na adresu obecního úřadu.

Občanům, kteří nemají možnost květinovou výzdobu nafotit sami, přijdeme rozkvetlé okno, balkon či předzahrádku nafotit. O tuto službu je ovšem nutno předem požádat na telefonním čísle 724186911.

Okradená seniorka

Prověrujeme okolnosti případu, při kterém neznámý pachatel či pachatelé ošálili a odvedli pozornost seniorky, aby ji mohli okrást.

Na linku 158 ve středu 2. června 2021 dopoledne zavolala poškozená 80letá žena a operáčnímu důstojníkovi popsala, co se stalo. Ten ihned vyslal do obce na Mohelnicku hlídku, která ji kontaktovala. Žena sdělila, že byla na zahrádce u svého domu, když za ní přišel neznámý muž a ptal se jí, zda nemá telefonní číslo na sousedku, se kterou potřebuje něco vyřídit. Přitom stočil řeč na zahrádku, že ji má udržovanou, co za květiny pěstuje atd. a tím se snažil odvést její pozornost.

To se mu taky podařilo. Spolu s ním se zřejmě na pozemek u domu dostal ještě druhý pachatel, který v době, kdy tento komunikoval se seniorkou, vnikl do domu odemčenými zadními dveřmi a dům prohledal. To zjistila poškozená až po odchodu návštěvníka a návratu domů. Zloděj úřadoval v ložnici, odkud sebral peníze. I přesto, že měla majitelka nemovitosti uzamčenou vstupní branku, udělala chybu, protože klíček nechala

v zámku a pachatelé se s jeho pomocí dostali na pozemek a pak tam, kde potřebovali.

Na případu v současnosti intenzivně pracujeme.

Jak podobným situacím předcházet?

Na prvním místě je hlavní opatrnost a obezřetnost při kontaktu s neznámou osobou. V domácím prostředí pokud možno komunikujte skrz zavřené dveře a na ulici se nepouštějte s cizími lidmi do řeči. Pozor, pachatelé jsou lidé, kteří dobře vypadají, jsou slušně oblečení, dokážou s vámi velmi hezky mluvit a dostat se vám takzvaně pod kůži, jako tomu bylo i v tomto případě.

Preventivní rady:

- vstupní dveře vždy zamykejte, to platí i o vstupních brankách plotů předzahrádek rodinných domů,
- dveře si zabezpečte bezpečnostním řetízem,

- s cizími lidmi komunikujte přes zavřené dveře a informace od dotyčné osoby si nejprve telefonicky ověřte,

- dveře neotvírejte, ani když někdo požádá o pomoc, přivolat ji můžete telefonem,
- nikoho cizího nepouštějte do domu či bytu, a to ani na pozemek k domu,
- zamykejte i zadní vchody do domu, pokud ho opouštíte, byť jen na malou chvíli.

Dávejte si také pozor na podomní prodeje, žádosti o finanční pomoc osobám v nesnázích, podání vody, osoby, které se k vám hlásí jako starší známí nebo znají někoho z rodiny atd. Legend je opravdu nepřeberné množství a pachatelé vymýšlejí stále nové a rafinovanější.

Pokud se stanete obětí jakéhokoliv trestného činu, neváhejte si přivolat naši pomoc na lince 158.

Policie ČR

Krajské ředitelství Olomouc

Pobíhající psi

Do obce se nám vrátil nešvar volně pobíhajících psů. Jejich exkrementy můžeme najít prakticky kdekoli, na dětských hřištích, autobusových zastávkách či parcích.

Ovšem za tuto situaci nemohou psi, ale jejich majitelé. Mít psa je určitě odpovědnost i určitá starost, a pokud se rozhodnu mít psa, musím se chovat tak, abych nezatěžoval život ostatním. Ne každému se líbí každodenní dáreček ve formě psího exkrementu před domem nebo pravidelně zalévané květinové záhonky psí močí. Žijeme sice na venkově, kam psi vždy patřili, ovšem někteří majitelé jsou bezohlední a neuvědomují si, že volně pobíhání psů je v rozporu s platnými zákony a může jim být v přestupkovém řízení uložena pokuta až několik tisíc korun.

Z těchto důvodů jsme nuceni připravit obecní vyhlášku, kterou se upraví pravidla pro volný pohyb psů na veřejném prostranství a vymezí prostory pro jejich volné pobíhání. A přitom by stačilo tak málo, aby majitelé psů nepouštěli volně své psí miláčky a jejich dárečky po nich uklízeli.

OÚ Malá Morava

Dotace na opravu komunikací

Obec Malá Morava uspěla se žádostí a získala příslib dotace na opravu komunikací v obci od Ministerstva pro místní rozvoj, v rámci programu Podpora rozvoje regionů v podprogramech Podpora obnovy a rozvoje venkova.

Dotace je ve výši 2.124.000,- Kč a bude použita na celkové opravy a položení baleného asfaltu na vybrané místní komunikace v Podlesí a ve Vojtíškově. Spolučast obce je necelých 500.000,- Kč.

OÚ Malá Morava

Bohatý virtuální archiv klubu Moravská pohraniční skýtá nepřeberné bohatství snímků z více než 140 let staré historie zdejší železniční tratě. Na snímku vzácný záběr skupiny prvorepublikových traťových dělníků u někdejšího vjezdového návštěvního stanice Krumperk (Podlesí), v pozadí s malomoravskou mlékárnou.

Foto archiv Moravské pohraniční

Spor o rozhlednu. Podle ekologů těžká technika ničí Králický Sněžník, ministerstvo problém nevidí

Pět ekologických organizací požaduje zastavení stavby rozhledny na vrcholu Králického Sněžníku. Ta vzniká na polské straně hory od loňského podzimu. Investor podle ekologů nedodrží podmínky stavebního povolení a ničí tím vzácný ekosystém v národní přírodní rezervaci.

Ekologické organizace protestují proti rozhledně na Králickém Sněžníku dlouhodobě. Kromě toho, že je podle nich zcela zbytečná,

mají i konkrétní důkazy, že investor porušuje podmínky stavebního povolení.

„V rozporu s povolením a projektem došlo k vybudování provizorní komunikace až na vrchol hory a došlo k opakovanému vjezdu těžké techniky, došlo ke zničení povrchu arkoalpinské tundry,“ uvádí jeden z mnoha příkladů Ondřej Bačík ze Společnosti přátel Jeseníků.

Ministerstvo životního prostředí v polovině

května vyzvalo Polsko, aby ihned situaci vyšetřilo.

„Nepřetržitě o našich vážných pochybnostech nad dopady záměru komunikujeme s polskou stranou, naposledy to bylo dopisem ze 14. května, v němž jsme s ohledem na možné poškození evropsky významné lokality mimo jiné vyzvali Polsko neprodleně k prošetření našich obav a napravení situace,“ řekla mluvčí resortu Dominika Pospíšilová.

Ekologické organizace se obrátily také na ministerstvo pro místní rozvoj, protože to poskytl na stavbu rozhledny peníze formou dotace pro projekt „Kladsko-Orlicko-Sněžník“.

Podle mluvčího ministerstva Viléma Frčka je ale všechno v pořádku.

„Naše ministerstvo si vyžádalo zaslání pravidelných informací o této stavbě, a pokud bychom obdrželi jakékoliv konkrétní informace o negativním dopadu na české území, tak okamžitě požádáme jak investora, tak polské orgány ochrany životního prostředí o prověření. A zatím byly vždy tyto skutečnosti z jejich strany vyvráceny.“

S tím ale Bačík nesouhlasí. „Naše státní orgány nemohou spoléhat na ujištění z polské strany, že všechno je v pořádku, když evidentně v praxi to v pořádku není. Vyzýváme obě česká ministerstva, aby neodkladně provedla objektivní šetření a kontrolu skutečného stavu přímo na místě.“

Ministerstvo životního prostředí nevyloučilo, že by nakonec celý spor mohla rozhodnout Evropská komise. Proti stavbě rozhledny na Králickém Sněžníku vznikla i petice, která už má několik tisíc podpisů, a to jak z Česka, tak i Polska.

Josef Ženatý

Zdroj: iRozhlas.cz, 6. 6. 2021

Obnovujeme autobusové spojení Jeseníku a Prahy. Dálkové linky vyjely už 8. června!

Na 238 kilometrů dlouhou trasu se už od pondělí 8. června vrátila pravidelná dálková linka z Jeseníku přes Králíky, Žamberk, Vamberk a Hradec Králové do Prahy.

Na lince 950151 Jeseník – Hradec Králové – Praha pojede ranní spoj v 7:45 ze zastávky Jeseník, autobusové nádraží, vždy v pondělí a v pátek, odpoledne vyjíždí v 14:15 každý den. Z Prahy jsou odjezdy denně z Florence v 8:15 a v pondělí a v pátek ještě ve 14:00 z terminálu Černý Most. Zachovány jsou i víkendové spoje odjíždějící v 7:45 a 10:45 z Jeseníku a ve 14:00 a 16:00 z Prahy Černého Mostu.

Co to v praxi znamená pro občany Malé Moravy:

- **spoj 3** odjezd z Hanušovic v 8:25, příjezd Malá Morava, pohostinství v 8:33 a do Králík v 8:45; jede jen v pondělí a v pátek,
- **spoj 9** odjezd z Hanušovic v 8:25, příjezd Malá Morava, pohostinství v 8:33 a do Králík v 8:45; jede v sobotu, neděli a ve svátek,
- **spoj 7** odjezd z Hanušovic v 11:25, příjezd Malá Morava, pohostinství v 11:33 a do Králík v 11:45; jede v neděli a ve svátek,
- **spoj 5** odjezd z Hanušovic ve 14:57, příjezd

Malá Morava, pohostinství v 15:03 a do Králík v 15:12; jede denně,

- **spoj 6** odjezd z Králík v 11:40, příjezd Malá Morava, pohostinství v 11:50 a do Hanušovic ve 12:00; jede denně,

- **spoj 2** odjezd z Králík v 17:15, příjezd Malá Morava, pohostinství v 17:25; jede jen pondělí a v pátek; linka je na Malé Moravě pouze pro výstup!

- **spoj 10** odjezd z Králík v 17:15, příjezd Malá Morava, pohostinství v 17:25 a do Hanušovic v 17:35; jede v neděli a ve svátek,

- **spoj 12** odjezd z Králík v 19:20, příjezd Malá Morava, pohostinství v 19:30 a do Hanušovic v 19:40; jede v neděli a ve svátek.

Zdroj: arriva.cz

Přípravil

Petr Mahel

Naši jubilanti

V červnu slaví 92 let

pan **Jozef HELDES.**

V červenci oslaví 90 let

paní **Drahomíra KUREČKOVÁ**

a 65 let

pan **Ludvík KUREČKA.**

Všem našim jubilantům blahopřejeme.

Jak vám kapradiny pomohou proti slimákům a další důvody proč je mít na zahradě?

Záhadné a tajemné kapradiny! Vývojově velice staré rostliny pocházející už z prvohor! Možná právě díky své starobylosti jsou opředeny mnoha legendami a záhadnými příběhy. Kapradí kvete jen v určité noci během roku, nejčastěji to bývá o letním slunovratu. Jak se ale o kapradí na zahradě postarat a jak ho ochránit?

Říká se, že každému, kdo květ najde a utrhne, přinese mimořádné štěstí, bohatství a možná i schopnost porozumět řeči zvířat. A co dokáže vyčarovat ve vaši zahradě? Určitě nostalgickou a mystickou atmosféru pohádkového lesa. A to není všechno! Pěstování kapradin s sebou nese i další výhody.

Kde se kapradinám daří nejlépe?

Podivný půvab kapradin ožíví každou zahradu. Jejich specialitou je, že se jim daří v místech, kde jiné rostliny neprosplívají. Když je vsadíte pod listnaté stromy či někde na chladnější a stinná místa máte vyhráno! Všechny druhy kapradin vyžadují dostatek vláh a vyložené nesnáší sucho. Klidně jim dopřejte sluníčko, ale půdu musí mít vždy vlhkou. V případě, že nemáme v zahradě přemokřené, vlhké stanoviště, budou kapradiny vyžadovat pravidelnou a hojnou závlahu.

Věděli jste, že...

V dávných dobách kapradiny dorůstaly až do rozměrů stromů. Dnes sice patří stále mezi vyšší rostliny, ale ty zahradní dle druhu dorůstají tak do výšky 1–1,5 metru. Od běžných rostlin se odlišují způsobem kvetení a rozmnožování. Nevytvářejí klasické květy a semena, ale rozmnožují se sporami. Pro kapradiny je navíc typická rozdměna, což je střídání pohlavní a nepohlavní generace.

Čím mohou být kapradiny prospěšné a užitečné?

Zajímavě odekoriují vaši zahradu jako žádná jiná rostlina! Jejich speciálně tvarované listy vyniknou nejen samostatně, ale i ve společnosti kvetoucích letniček a trvalek. Mohou vám vytvořit netradiční a zároveň přirozený lem květinových záhonů. S čím zahradní kapradiny kombinovat? Vyniknou jako solitéry, sluší jim i kombinace s bohyškami či liliemi. Některé druhy spolehlivě nahradí půdokryvné rostliny, třeba zrovna oblíbená Onoklea! Zakrslé druhy kapradin zas ožíví skalky a zídky či okolí jezírek.

Jak to mají kapradiny se slimáky?

Kdo by to řekl? Kapradina s tímto plžem boj vyhrává! Oddenky kapradin totiž obsahují některé jedy, které působí zhoubně na střevní sliznici

a centrální nervstvo nižších živočichů, a to hlavně slimáků a červů. Na tyto zahradní škůdce můžete použít výluh právě z kapradin! Stačí dát na několik dní do 10 litrů vody asi 1 kg drobně nakrájených kapradin a nechat jej vykvasit, což poznáme podle bublin a tvořící se pěny. Proces kvašení by měl trvat asi dvacet dní. Uvolňující se zápach bě-

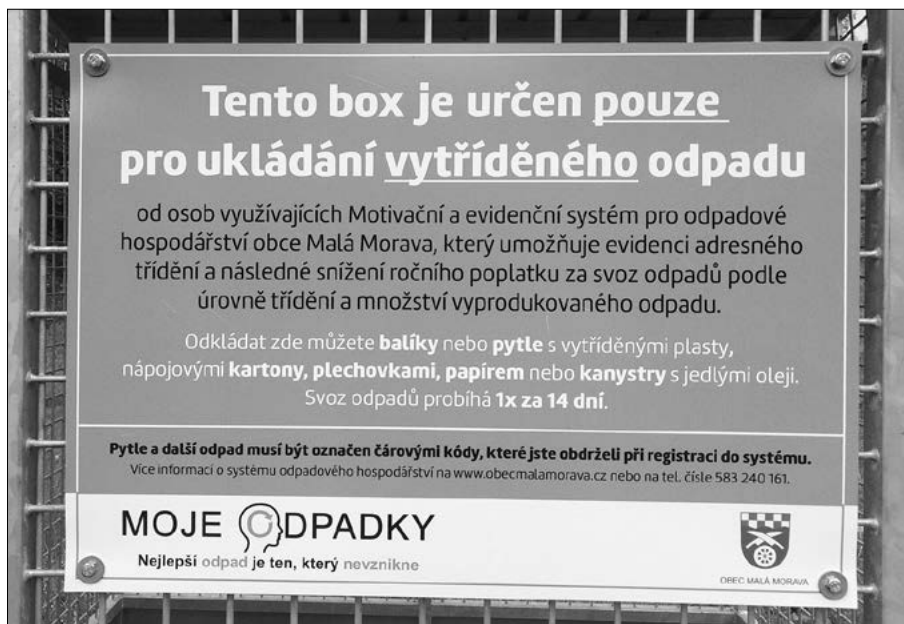
hem kvašení můžeme zmírnit přidáním kamenné moučky. Výluh je vhodný nejen k hubení slimáků, ale zároveň jako podpůrné tekuté hnojivo.

Zdroje: zahradkarskaporadna.cz

ctidoma.cz

bylinkyprovsechny.cz

Klec na odpadky ve Skleném

Ve Skleném, hned vedle autobusové zastávky, byla instalována schránka pro pytle s vytríděným odpadem. Díky ní se k odpadkům nedostane zvěř nebo volně pobíhající domácí zvířata. Praktický nápad hodný následování.

Foto Petr Mahel

Poděkování

Děkuji touto cestou řidiči linkového autobusu, který jel dne 7. 6. 2021 ve 13:30 hod. z Hanušovic do Malé Moravy. Našel v autobuse mou platební kartu, kterou jsem tam ztratil, a poctivě mi ji vrátil.

Ještě jednou mu moc děkuji.

Petr Mahel

O státních hranicích v oblasti Králického Sněžníku

Pohoří Králického Sněžníku se rozkládá v severozápadní části Moravy a severovýchodní části Čech (na pomezí Olomouckého a Pardubického kraje) při státní hranici s Polskem. V Polsku pohorí navazuje na Masyw Śnieżnika. Celé pohorí začíná v Kladském sedle, které ho odděluje od Rychlebských hor, a je protaženo ve směru od severovýchodu k jihozápadu. Pohoří Králického Sněžníku je tvořeno dvěma horskými hřebeny, které odděluje hluboké údolí horního toku řeky Moravy. Po západním hřebeni vede státní hranice. Východní hřeben je označován jako Mokřý hřbet pro četná rašeliniště, nachází se zde praporepublikové opevnění na obranu republiky. Oba hřebety tvoří jakousi podkovu, proříznutou údolím řeky Moravy. Z obou hřebenů vystupují kóty - tisícovky - Králický Sněžník (1 424 m n. m.) je nejvyšší horou západního - hraničního hřebene a Sušina (1 321 m n. m.) je nejvyšší horou východního - mokrého hřebene. Pohoří Králického Sněžníku je zakončeno severně od města Králíky, na státní hranici pak hraničním přechodem Dolní Lipka/Boboszów s navazujícími Orlickými horami.

Název pohorí je odvislý od nejvyšší kóty Králický Sněžník. A název Králického Sněžníku je odvozen od nedalekého města Králíky a Sněžník proto, jelikož se na vrcholu dlouhou dobu drží sněhová pokrývka. Pohoří Králického Sněžníku je členitou výraznou hornatinou a třetím nejvyš-

ším pohorím v České republice. Hornatina leží svou větší částí v Polsku - zde se oproti dvěma českým hřbetům nacházejí tři, přičemž všech pět rozsoch vybíhá od kóty Králický Sněžník. Geologické složení je pestré - převládají ruly (tzv. sněžnické ruly - jsou šedé, zřídka červené), migmanity a svory, ale také se zde vyskytují křemence a vápence. V době ledové zde byly mrázové pustiny se sněhovými poli. Na velmi prudké svahy jsou vázány vydatné prameny - říční síť je hustá, potoky mají velký spád. Hřebenové partie pohorí Králického Sněžníku jsou zalesněným terénem se smrkovými lesy s občasným výskytem dubu, jedle a jeřabiny. Nad horní hranicí lesa (od 1 300 m n. m.) je alpinská vegetace.

Pohoří Králického Sněžníku je jedinečné pro svoji přírodní nedotčenost - má vzácné zachovalou přírodu, hluboké lesy, nachází se zde kamenná moře, jeskyně, vodopády a rašeliniště. Pohoří je pomyslnou Střechou Evropy - probíhá zde rozvodní uzel tří úmoří - vody z česko-polské hory Klepy odtékají do Černého, Baltského a Severního moře.

Masívem Králického Sněžníku prochází III. úsek česko-polské státní hranice. Státní hranice probíhá po západním hřebeni pohorí, který je zároveň rozvodím Dunaje (Černé moře), Odry (Baltské moře) a Labe (Severní moře). Mezi nejvýznamnější hraniční vrcholy na hřebeni patří Králický Sněžník, Malý Sněžník, Hledseba a Klepy. V prostoru kóty Králický Sněžník se nachází historické trojmezí Čech, Moravy a Kladsko.

Historie státních hranic

Současný Masív Králického Sněžníku byl v minulosti součástí Slezska a v něm Kladského hrabství. Slezsko se po celá staletí vyvíjelo

v rámci českého státu. O slovanském osídlení Slezska jsou zmínky již v 9. století. Náležitost Slezska k České koruně od 14. do 18. století nebyla jen výsledkem vojenské politiky, přispěla k tomu i lenní vazba mnohých slezských knížectví na Jana Lucemburského a Karla IV. Za zvrat lze považovat 17. století, kdy porážka českého povstání a ovládnutí Lužice Saskem, silně otráslou stabilitou českého státu, což se ještě více prohloubilo po nástupu Marie Terezie na trůn. Vpád pruského krále Bedřicha II. do Slezska přinutil Marii Terezii k jednání o míru, který znamenal ztrátu území historicky náležejícího k České koruně. Vratislavská úmluva z 11. června 1742 a Definitivní mírová smlouva mezi Jeho veličenstvím králem pruským a Jejím veličenstvím královnou Uher a Čech z 28. července 1742 (podepsána v Berlíně) právně zpečetily zábor Slezska. V Definitivní mírové smlouvě se pamatovalo na vyznačení nových hranic. Hranice byly vyznačeny hraničními sloupy - na suchých úsecích jedním sloupem a na hraničních tocích po jednom na každém břehu. Na sloupy byla vypálena římská čísla a upevněny plechové tabulky s iniciálami označujícími sousedící království - tj. České království a Pruské království. Po hraničních pracích byl podepsán v Ratiboři dne 6. prosince 1742 Demarkační akt o podrobném určení, vytyčení a vyznačení hranic mezi Královstvím českým a pruským (tzv. Slezský hraniční reces - nejstarší demarkační akt). Nově vytvořeným hranicím se nevyhnuly spory, zejména pak mezi vlastníky přilehlých pozemků. Mírová smlouva kupodivu nepokrývala celý průběh hranic s Pruskem - existovala mezera v úseku od Bílé Vody až po kótu Králický Sněžník. Tato mezera se tak dotýká celého pohorí nynějších Rychlebských hor a části Masívu Králického Sněžníku (v úseku od Kladského sedla až na kótu Králický Sněžník). Mezery nebylo možné vyplnit zřejmě proto, že k rozhrančení neexistovaly žádné podklady a nebylo známo, jak zde hranice vedla v minulosti. Existující mezera v určení a vyznačení hranic v terénu se odstraňovala až v roce 1814 na nižší úrovni. Zmiňuje se o tom Protokol o úpravě hranic z 28. září 1839 podepsaný v Goldsteinu, který mj. dodává, že podle zprávy olomouckého c. k. krajského úřadu z 21. července 1824, přýs s hrabstvím Glatz sousedící panství Goldstein upravilo v roce 1814 společně s panstvím Seitenburg ležícím v Prusku hranice, a při této příležitosti vyznačilo také zemské hranice vyměcením lesa a osazením hraničních kamenů. Připomíná se zde dále, že hranice jde po hřebenech horstva.

Kladsko stihl stejný osud jako Slezsko. Kladsko bylo součástí panství Slavníkovců, k němuž náležel i kladský pomezní hrad sloužící proti polským nájezdům. Krátkodobá polská ovládnutí Kladska ukončil Břetislav II., když přiměl polského knížete Vladislava Heřmana k uzavření míru. Od této doby se také datuje trvalé připojení Kladska k Čechám. Avšak po smrti Jiřího z Poděbrad bylo Kladsko ztraceno, navraceno k Čechám bylo v roce 1569. Navždy bylo Kladsko, společně se Slezskem, odcizeno v roce 1742. S německou kolonizací v horských oblastech Kladska narůstaly hraniční spory. Kromě listin o vyřizování stížností se v archivech dochovaly i dokumenty týkající se úpravy a správy kladských hranic - například císařský reskript z roku

MUDr. Svatopluk Kubáček
letní dovolená v červenci
7. 7.-16. 7. 2021

1702 vztahující se ke sporu mezi Českým královstvím a Kladským hrabstvím.

Nashromážděné hraniční spory a nedostatky ve vymezení hranic vedly k potřebě zaměření části rakousko-pruských hranic a jejich zdokumentování do příslušných hraničních dokumentů. Dne 9. února 1869 byla ve Vídni podepsána Smlouva mezi císařem rakouským a králem pruským o stanovení hranic mezi mocnářstvím Rakousko-Uherským a královstvím Pruským podél království Českého a pruské provincie Slezské. Smlouva byla výsledkem úprav hranic s Pruskem v letech 1844-1867. Průběh hranic byl smlouvou rozdělen na 12 demarkačních úseků s 140 hlavními hraničními mezníky. Příslušná komise nařídila, aby se vedením hranic dosáhl co nejprímější souvislý průběh. Tento zásah do průběhu hranic si vyžádal zaměření a vyznačení hranice mezníky. Zaměření hranice bylo pro velkou četnost sporných pozemků značně obtížné. V hraničním úseku I, který začínal na kótě Králícký Sněžník (od styku hranic Českého království, Moravského markrabství a Kladského hrabství) a končil na Divoké Orlici, bylo několik sporných částí. Například v úseku (hraniční znaky 1 až 83) mezi kótou Králícký Sněžník a Pflaumenpappe (nyní Sedlo Puchača, pod vrchem Hledsebe) byl následující spor - rakouská strana tvrdila, že hranice prochází po horském hřebetu, zatímco pruská strana nárokovala jejich průběh v polovině svahu, spor byl řešen údajně kompromisem. Onen kompromis zapříčinil, že i v současnosti česko-polská hranice, v úseku od Vlaštovčích kamenů až na Malý Sněžník, je svedena pod hlavní hřeben. Sporná byla i další část (hraniční znaky 212 až 227) u osady Hernalsdorf (nyní Heřmanice), která listinně náležela rakouským vlastníkům, přesto nebyl tento fakt pruskou stranou uznán a řešení proběhlo ve prospěch Pruska.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 začala v Pohoří Králíckého Sněžníku probíhat nová československo-německá státní hranice v pruském dílu. Pro rozhraničovací práce bylo třeba podkladů. Jak již víme, pro úsek od Kladského sedla po kótu Králícký Sněžník, neexistoval žádný mezinárodní dokument o průběhu hranice. Jediným podkladem bylo vzájemné zachování hranice oběma sousedními státy - platilo zde vyznačení hranic provedené v terénu, popřípadě zjištěné u pamětníků. Pro zbývající úsek od kóty Králícký Sněžník směrem na jihozápad existovala vídeňská rakousko-pruská hraniční smlouva z roku 1869 a k této smlouvě návazné hraniční dokumenty. Ve 20. letech byly v Masívu Králíckého Sněžníku provedeny veškeré rozhraničovací práce včetně osazení hranice hraničními znaky. Tuto skutečnost nám deklaruje Jaroslav Dostál v turistickém příspěvku o Králíckém Sněžníku z roku 1927. „Hraniční kameny jsou teď právě nově zasazovány, obileny a opatřeny monogramy D (Deutschland) a ČS. Dosud turistické značky byly umístěny na těch kamenech a jen pořádku také na stromech. Nezbloudíme však, neboť stezka po hranici je ušlapaná a kameny jsou spolehlivými ukazateli.“ Dále ve svém turistickém průvodci z roku 1931 konstatuje, že „značky byly na starých hraničníchích, osázeli nové, značek málo, ale pěšinka bezpečně vede.“

Po první i druhé světové válce si Československo nárokovalo připojení svých historických území - část Slezska a Kladsko. Avšak marně. Po druhé světové válce zaniklo Prusko (formálně

Zapomenutý československý hraniční kámen v lesích u Heřmanic.

Foto Arnošt Juránek

bylo zrušeno v roce 1947) a československo-německá hranice se zkrátila, a to jejím posunem mezi Německem a Polskem. V Pohoří Králíckého Sněžníku začala probíhat nově československo-polská státní hranice. Důkazem toho jsou původní (prvorepublikové) hraniční mezníky, kde k iniciále D byla po druhé světové válce přiseklána nožička k vyznačení iniciály P. Veškeré redemarkační práce trvaly dva roky (1956-1957) - dbalo se zejména na napřímení hranic, což bylo příznačné pro jejich přehlednost a ostrahu - tímto došlo k územním změnám, které se ale Masívu Králíckého Sněžníku nedotkly. Redemarkační práce byly zakončeny Smlouvou mezi Československou republikou a Polskou lidovou

republikou o konečném vytyčení státních hranic (podepsána 13. června 1958 ve Varšavě). Od té doby státní hranice v Masívu Králíckého Sněžníku nedoznala změn.

Zdeněk Šmída

Zdroj: zdeneksmida.cz

Foto vlevo: známý vysoký hraniční kámen na východ od vrcholu Králíckého Sněžníku. Není bez zajímavosti, že polská strana využila původního německého písmene „D“ jako Deutschland a přisekláním čárky z něj vytvořila polské „P“. Naopak původní československé „ČS“ je dnes překresleno barvou na prosté „C“.

Fotografie z archivu redakce

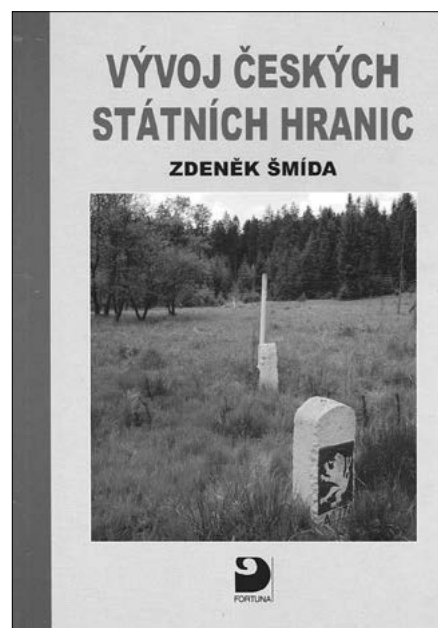
Vývoj českých státních hranic

Dílo, které vyšlo v roce 2016, je rozděleno do dvou bloků. První blok knihy (kapitoly 1 až 13) se zabývá povšechnou teorií státních hranic. Dozvíte se něco o vytváření hraniční čáry, dále jsou zmíněny jednotlivé druhy hranic a fáze jejich stanovení, vyznačení hranice hraničními znaky, problematika hraničních dokumentů a další zajímavosti. Státní hranice jsou vytyčeny, udržovány a jinak spravovány lidmi - jsou zmíněny jednotlivé subjekty podílející se na správě hranic, zejména pak zeměměřická správa. Státní hranici spravují k tomu pověřeni lidé, ale daleko důležitější poslání měli v minulosti panovníci, vítězové válek a dnes politici.

Druhý blok knihy (kapitoly 14 až 20) tak pojednává o klíčových vývojových etapách našich hranic, které byly upraveny rozhodnutími panovníků a zemských komisí, mírovými smlouvami a hraničními statuty. V konkrétní rovině půjde o zemské hranice Rakouska-Uherska, prvorepublikové československé hranice, okleštěné protektorátní hranice, socialistické československé hranice a současné státní hranice České republiky.

Ke knize jsou připojeny přílohy - obrázková galerie, hraniční slovníček a shrnující tabulky o vývoji našich hranic od roku 1918 do současnosti.

Objednání: emailem na adrese zdenek.smi-da@email.cz, cena 250 Kč + poštovné a balné.

Jaro u nás na Vysoké

Zimní období chataři přečkali, na loukách se podařilo za dobrých sněhových podmínek běžec-
ký okruh, kde sportovali jak místní, tak cizí běž-

kaři. Trasa asi 1,5 km byla pravidelně udržována
skútreem pro radost z pohybu.

Na Velikonoce jsme na centrálním náměstí

odstrojili vánoční strom a ozdobily jeřabiny jako
vajíčkovníky. Do trávy se usadili zajáci, vyřezaní
ze špalků. Také koledníci chodili a bylo veselo!

1. května jsme opět na centrálním náměstí po-
stavili májku a byla velká brigáda na úklid osady.
Podařilo se několik věcí – oprava fasády kaple za
příspěvní zaměstnanců OÚ Malá Morava, nátěry
laviček, údržba dětského hřiště, vylepšení oplo-
cenek v aleji, oprava cest a parkoviště. K večeru
se páčila čarodějnice a opékalo se u Lužníků.

15. 5. byla schůze chatařů u kaple za účas-
ti pana starosty Marinova, pana Ing. Wintra
a Köhlera. Řešily se problémy týkající se vody,
příjezdové komunikace, pohybu na zeměděl-
ských a lesních pozemcích. Také se plánovaly
další akce do konce roku.

29. 5. proběhla v kapli Franze Schuberta
v 10. hodin mše, které se zúčastnilo 25 věřících.

Opoledne od 14. hodin jsme zahájili Den
dětí. Míle nás překvapila informace o této akci
v Českém rozhlasu Olomouc. Přijelo k nám
spoustu dětí a rodičů z celého okolí. Jirka Novák
opět připravil hodně soutěží, střílelo se z luku
i vzduchovky, děti jezdily na motokárách, ma-
lovaly se kamínky. Libor Lužník zajistil velký stan,
a tak i občasná přeháňka nevadila. Alenčiny
ovocné limonády měly úroveň, po makrelách se
opékaly špekáčky, a to už i svítlo sluníčko.

Připravujeme odbíjenou a nohejbal na sváteč-
ní dny 5. a 6. července s cenami. Vše nám finanč-
ně částečně zajišťuje OÚ Malá Morava a MěÚ
Hanušovice a další sponzoři.

Závěr prázdnin plánujeme na 29. srpna s kon-
certem v kapli.

Že je o Vysokou zájem, svědčí i možnost koncer-
tů pěveckých sborů ze Šumperka a ZŠ z Hanušovic.

Proto jen zdraví a veselou mysl! Díky všem co
pomáhají a přijedou se pobavit!

*Za pořadatele
Jaromír Straka
Foto J. Straková*

Z vrcholu Králického Sněžníku zmizí zbytky Liechtensteinovy chaty

V době, kdy na polské straně Králického Sněž-
níku vzniká rozhledna, na české straně začne
odstraňování demolice Liechtensteinovy chaty,
která byla zbourána roku 1971. Informuje o tom
Agentura ochrany přírody a krajiny.

V národní přírodní rezervaci Králický Sněž-
ník, necelých 500 metrů od stejnojmenného
vrcholu, se nachází více než čtyři sta tun staveb-
ního odpadu. Kdysi tu stála Liechtensteinova
chata, která byla v roce 1971 zdemolována. Od-
pad byl ale ponechán na místě. Jeho odvoz a li-
kvidace budou hrazeny z Operačního programu
Životní prostředí a příjdom na jedenáct milionů
korun. Práce byly zahájeny v tomto týdnu, do-
končeny by měly být koncem října.

„Do národní přírodní rezervace skládka sta-
vebního odpadu nepatří,“ vysvětluje Petr Šaj
z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. „Před
zahájením prací jsme ze staveniště přesadili vzác-
né druhy rostlin, například jestřábík sněžníkový.
Ten je místním endemitem a nikde jinde na světě
neroste.“ Po původní chatě zůstane na místě jako
připomínka jen nízká zídka, která bude sloužit
návštěvníkům jako odpočinkové místo.

Na místě se odhadem nachází celkem asi
414 tun stavebních materiálů - beton, cihly, sklo,

železo, ocel a směsné komunální odpady, nemalý
podíl tvoří i nebezpečné materiály obsahující az-
best, především azbestocementová střešní krytina.

Kvůli citlivosti zdejší přírody a velmi špatné
dostupnosti území byl pro transport demolič-
ního materiálu k nejbližšímu odvoznímu místu
zvolen vrtulník. Vybourané a vytríděné materiá-
ly pak budou přeloženy na nákladní automobily
a odvezeny k likvidaci.

„Paradoxem je, že zatímco se na české straně
snažíme z jednoho úbočí Králického Sněžníku
ekologickou zátěž odstranit, na polské části vr-
cholu možná právě další taková vyrůstá,“ říká
Petr Šaj. Na mysl má budování rozhledny.

Liechtensteinova chata byla vybudována
v letech 1906–1912 a sloužila pro turistickou
veřejnost jako ubytovací a stravovací zázemí.
V 60. letech minulého století začala v důsledku
špatné údržby postupně chátrat.

*Zdroj: ekolist.cz
10. 6. 2021*

Nejen o jedné staré paní z LDN

Tuto báseň napsala žena, která zemřela v oddělení pro dlouhodobě nemocné v jednom nejmenovaném místě. Personál nemocnice ji našel mezi jejími věcmi, a tak se jim líbila, že ji opsali a báseň pak putovala po celé nemocnici a dál po internetových linkách. Právě dnešní složitá doba nás přinutila přehodnotit náš dosavadní způsob života, uskromnit se a uvědomit si, co je to opravdový život a lidský osud. Proto se omlouváme, že se o její lidsky procítěné verše, které doputovaly až k nám do redakce, podělíme i s vámi...

Báseň stařenky

Poslyšte, sestro, když na mě hledíte,
řekněte, koho to před sebou vidíte?
Ach ano, je to jen ubohá stařena
s divnýma očima a napůl šílená.

Odpověď nedá vám, jídlo jí padá,
nevnímá, když po ní něco se žádá,
o světě neví, jen přidělavá práci,
boty a punčochy napořád ztrácí.

Někdy je svěhlavá, jindy se umí chovat,
už potřebuje však krmit a přebalovat.

Tohleto vidíte? Tohle si myslíte?
Sestřičko, vždyť o mně vůbec nic nevíte.

Budu vám vyprávět, kým vším jsem bývala,
než jsem se bezmocná až sem k vám dostala.
Miláčkem rodičů, děvčátkem, tak sotva deset let
s bratry a sestrami slád život jako med.

Šestnáctiletou kráskou, plující v oblacích,
dychtivou prvních lásek a pořád samý smích.
V dvaceti nevěstou se srdcem bušícím,
co skládala svůj slib za bílou kyticí.
A když mi bylo pár let po dvaceti,
já chtěla šťastný domov pro své děti,
Pak přešla třicítka a pouta lásky dětí,
jak rostly, už mohli jsme uzlovat popaměti.

A je mi čtyřicet, synové odchází,
jenom můj věrný muž pořád mě provází.
Padesátka přišla, ale s ní další malí,
co u mě na klíně si jak ti první hráli.

Však začala doba zlá, můj manžel zesnul v Pánu,
mám z budoucnosti strach, někdo mi zavřel bránu.
Život jde dál, mé děti mají vrásky
a já jen vzpomínám na ně a na dny lásky.

Příroda krutá je, i když byl život krásný,
na stará kolena nadělá z nás všech blázný.
Tělo mi neslouží, s grácií už je ámen,
kde srdce tlouklo dřív, dnes cítím jenom kámen.

Však vprostřed zkázy té mladičká dívka žije
a srdce jí, byť hořce, tam uvnitř pořád bije.
Vzpomíná na radost, na žal, co rozechvívá,
vždyť pořád miluje a nepřestala být živá.

Málo bylo těch let a netáhla se líně,
já smířila se s tím, že všechno jednou mine.
Otevřete oči, sestřičko, teď, když to všechno víte,
neuvidíte seschlou stařenu...
Teď už - MĚ uvidíte!

Pandemie, nepandemie, na tradice se zapomínat nesmí. Letošní stavění máje ve Vojtíškově.

Foto Kamila Tóthová

Co bychom měli vědět o uštknutí zmijí

Uštknutí zmijí je vzácné, ale rok od roku počet případů u nás stoupá. Když kousne dítě, může jít o život. Zmije žije v Česku především v horách do výše 1 500 metrů nad mořem, podhorských oblastech severozápadní a severní republiky, tedy od Aše po Trutnov, v Brdech, na Šumavě, v Jeseníkách, Beskydech a také na Českomoravské vrchovině. Občas se může však objevit kdekoli. Nejvíce jsou zmije aktivní v průběhu dne a za soumraku. Milují místa s vyšší teplotou, a když je opravdu horko, potkat je můžete i v noci.

Uštknutí zmijí

Každý rok u nás dojde k uštknutí v řádu několika desítek případů. Vloni jich bylo třeba 27.

Na vině tomu může být vedro, které v posledních letech v létě je a pak i lidská neopatrnost. Děti si ji chtějí pohladit. Nejsou poučené o jejich nebezpečnosti.

Každé jejich kousnutí však neznamená hned otravu. Pokud vás chtějí zmije jen zastrašit, do rány vypustí ani ne 50 % jedu. Více než v polovině případů pak nedošlo ani k lokální reakci, nebo byla nepatrná. Za posledních 25 let u nás našťastí nikdo na uštknutí zmijí neumřel.

O zmijích

Ve skutečnosti se zmije člověka bojí a kousnutím se brání. I proto často dojde k suchému kousnutí, které není spojeno s vypuštěním jedu. Ten si šetří na získávání potravy, ne na obranu.

Jed zmije je směsí různých složek převážně enzymatické povahy. Obsahuje především vazodilatačním účinkem a hemoraginy destruuující cévní stěny a zvyšující permeabilitu kapilár. Dále pak obsahuje i látky cytotoxické a látky ovlivňující srážlivost krve. Neobsahuje žádné paralizující a nekrotizující látky, kardiotoxiny, neurotoxiny, myotoxiny. Složení je z klinického pohledu poměrně nepříznivé. Toxicita je srovnatelná s jedem kobra indického nebo chřestýše brazilského. Je také čtyřikrát vyšší než u chřestýše kostkovaného.

Dospělá zmije má přitom 15 mg jedu, což je 60 % letální dávky pro dospělého člověka. To ale neplatí pro dítě.

Co po uštknutí dělat?

Po uštknutí zmijí je zapotřebí pokousanou končetinu znehybnit a člověka zklidnit. Dále je pak velmi důležitý rychlý převoz do nemocnice. V žádném případě nezaškrucujte, protože nijak nepomáhá, šíření nezabraňuje, spíše místu traumatizuje. Rána se nerozřezává, nevysává, ani nevypaluje.

Projevy uštknutí

Když vás zmije kousne, v místě se objeví dvě drobné, většinou bolestivé, ranky. Někdy krvácí, posléze se objeví zarudlý lem. Jsou od sebe vzdáleny zhruba 5-10 mm. Dále se objevuje otok v místě, centrální vyblednutí, zduření uzlin v oblasti. Maximum otravy se dostavuje do 48 hodin. Uštknutí je doprovázeno velkou bolestivostí, pocitem napětí, někdy je však bolestivost překvapivě malá.

Celkové projevy

K prvním projevům uštknutí zmijí patří nevolnost, zvracení, pocení, zvýšená teplota, žízeň. Objevit se mohou i bolesti břicha, průjem a vzácně i inkontinence. Nebezpečný je pokles krevního tlaku, šok s tachykardií, bledost.

Rizika

Problém může nastat především u dětí a potom u alergiků. V případě, že je někdo alergický na bodnutí blanokřídlým hmyzem, tedy třeba vosou nebo včelou, je zde vysoká pravděpodobnost, že budete mít reakci i na hadí jed.

Protijed se používá jako poslední možnost

Rozhodující je rychlost vyhledání odborné zdravotnické pomoci. Obvykle stačí aplikace podpůrných látek. Protijed je to nejzazší řešení, někteří lidé totiž mohou mít alergii na protijed. Zdravý člověk by takové kousnutí měl zvládnout bez komplikací.

Zdroj: uzdravim.cz
Foto Tereza Kaiserová

Jak správně naklepat kosu

Kdo naklepává kosu, obvykle používá kovovou pomůcku zvanou naklepávač, zhruba půlkilové kladivo, jeden špalek jako pracovní plochu a třeba i druhý, o něco nižší, jako sedátko.

Otec pracoval s kosou celý život a naklepával ji pravidelně snad každý rok před sezonou. Když přišel čas, naučil to i mě. Dnes sice kosu nenaklepávám nijak často, protože na chalupě máme sekačku, ale někdy přece.

Do špalku tam mám natlučený kovový klín s mírně oblou hlavou, špalek je postavený u lavičky tak, že když si na ni sednu obkročmo, svírám ho mezi koleny.

Kosu na vrchol kovového klínu přiložím ostrým k sobě a kladívkem se snažím klepat tak, jako bych chtěl při každém úhozu ostří roztáhnout (jakýmsi skluzem), a sice šikmo a pouze jedním směrem (třeba vlevo). Tak postupuji úhoz vedle úhozu po celé délce ostří.

Pak kosu obrátím a celé to zopakuji (opět týmž směrem – to je důležité).

Nakonec kosu důkladně přebrousím ručním karborundovým brouskem.

František Marek
Zdroj: ireceptar.cz

MUZEUM MALÁ MORAVA

mMm

• Stará školní třída •

• Zemědělství •

Zveme Vás do muzea

• Ševcovská dílna •

• Ochrana přírody •

• Včelařství •

• Lesnictví •

na Malé Moravě

OTEVÍRÁME

19. 6. 2021

v 17.00 hodin

a další exponáty z let minulých

Muzeum bude otevřeno do konce září
každý den od 10.00 do 15.00 po zavolání na telefonní čísla,
které jsou uvedeny na dveřích do budovy muzea.

vstupné dobrovolné • sousedské posezení • občerstvení zajištěno

Všechny srdečně zve Obec Malá Morava a Spolek přátel muzea Malá Morava.
Muzeum finančně podpořily Lesy České republiky, s.p., a Farma Morava, spol. s r.o.

Bramborová šťáva - velmi zdravý a prospěšný nápoj pro vaše tělo

Bramborová šťáva je vynikající protizánětlivý nápoj. Velmi dobře funguje při artritidě a u mnoha dalších forem zánětlivých bolestí, zejména však bolestí kloubů a bolestí zad. Bramborová šťáva zvýší krevní oběh ve všech částech vašeho těla.

Bramborová šťáva je zásaditá a zabraňuje nemocem, jako jsou kardiovaskulární choroby a dokonce pomáhá předcházet rakovině.

Bramborová šťáva je vynikající na ekzémy a akné - pomáhá uklidnit kůži.

Bramborová šťáva Vám pomáhá při hubnutí - vypijte jeden šálek bramborové šťávy ráno, ještě před snídaní a potom večer 2-3 hodiny před tím, než půjdete spát. Bramborová šťáva sama o sobě nemá skoro žádnou chuť, a tak ji můžete namíchat s jinými šťávami, například ideální je mrkvová. Pokud musíte sladit, můžete přidat například trochu medu.

Bramborová šťáva také odplavuje z těla kyselinu močovou.

Bramborová šťáva snižuje také hladinu cholesterolu - obecně zlepšuje váš zdravotní stav.

Bramborová šťáva je také levná varianta pro detoxikaci vašeho těla. Bramborová šťáva se používala v Japonsku a na dalších místech na světě k léčbě hepatitidy a tato léčba měla dobré výsledky.

Bramborová šťáva je také dobrá pro léčbu pankreatitidy a při onemocnění ledvin. Je také vhodná pro lidi, kteří mají cukrovku a vysoký krevní tlak.

Bramborová šťáva také zabraňuje tvorbě vápenatých kamenů v močových cestách.

Bramborová šťáva je také vhodná jako podpůrný prostředek k léčbě nádorů a rakoviny - červené a fialové brambory obsahují velké množství antokyanů a ten zastavuje růst rakovinných buněk. Žluté a oranžové brambory obsahují velké množství zeaxanthinu a ten je důležitý pro zrak.

Bramborová šťáva je alkalická, a tak je ideální pro zklidnění trávicího traktu, léčení poruch trávení a při přebyteku kyselin v těle. Také je vynikající při hojení podrážděných střev a také pomáhá při hojení žaludečních vředů. Je to zázračný produkt pro gastrointestinální trakt.

Bramborová šťáva je plná vitamínů A, C, B a dále také obsahuje fosfor, vápník, železo, draslík, zeaxantin, vlákniny, a bílkoviny!

Vždy používejte zralé brambory, bez černých skvrn, bez zelených ploch - tyto oblasti obsahují toxiny - ujistěte se, že všechny tyto plochy byly odstraněny před odšťavňováním.

Můžete do bramborových šťáv přidávat jiné jako například mrkvovou šťávu anebo dokonce i bylinky jako je kopřiva, šalvěj.

Zdroj: vegfriend.com

Vynikající

borůvková zmrzlina

Domácí ovocná zmrzlina připravena ze smetany, vanilky, borůvek, cukru a citrónové šťávy. Mňam! V létě dokonale osvěží. Pokud nemáte borůvky, můžete použít jakékoliv ovoce, například i nyní sezónní jahody, později meruňky, maliny, rybíz aj.

Budeme potřebovat: 1 šálek borůvek, 1/2 šálku krupicového cukru, 1 ks citronu - šťávu + kůru, 3/4 šálku smetany ke šlehání, 3/4 šálku zakysané smetany, 1 lžička vanilkového extraktu.

Do hrnce dáme borůvky, cukr, citrónovou kůru a citrónovou šťávu. Spolu na mírném ohni vaříme, dokud se borůvky nerozvaří a nepustí šťávu.

Poté odstraníme z ohně a pomocí ručního mixéru rozmixujeme na pyré. Necháme vychladnout, přidáme zakysanou smetanu, smetanu ke šlehání a vanilku. Mixérem vyšleháme do hladka a navrstvíme do formy, kterou odložíme do mrazničky. Na talíři ozdobíme borůvkami a podáváme. Dobrou chuť!

Zdroj: nejrecept.cz

Vkladní knížky nemusí být minulostí

Pamatujete si na vkladní knížky? Je pravda, že dříve byly velmi oblíbené, ale dnes již o nich moc neslyšíme. Existují vůbec ještě? Ano, v některých bankovních institucích se s nimi můžeme setkat. Knižky nebývají časově omezené, jde v podstatě o to, že tam ukládáte peníze a ty se vám ročně úročí. Podívejte se, jaké typy máme a jejich výhody a nevýhody.

Typy vkladních knížek

Pokud si chcete založit vkladní knížku, je třeba, abyste se vydali do určené banky. Dále budete potřebovat nějakou malou částku pro vklad. Většinou postačí alespoň 50 korun. V minulosti jsme se mohli setkat se čtyřmi druhy knížek, a to:

- Dětská vkladní knížka,
- Výherní knížka,
- Knižka s nebo bez výpovědní lhůty.

Tyto knížky byly velmi oblíbené a možná si myslíte, že již neexistují, ale i dnes takovou knížku můžete založit, nicméně jich není mnoho. Například pokud ale chcete takovou knížku pořídit vlastním dětem, určitě není problém.

Výhody vkladních knížek

I dnešní knížky mají své výhody. Můžete si zvolit, zda budete mít vkladní knížku s výpovědní lhůtou nebo bez ní. Počítejte však s tím, že tato doba může být i například půlroční. Nemůžete si tedy peníze, které potřebujete, vybrat hned. Možná proto došlo k útlumu těchto knížek, jelikož došlo k rozvinutí běžných a spořicíh účtů. Vkladní knížka je také úročena a to ročně. Pokud zvolíte variantu bez výpovědní lhůty, můžete vybrat peníze hned.

Kdy zvolit vkladní knížku pro dítě?

Vkladní knížku pro dítě je vhodné založit v případě, že chcete, aby vaše ratolest měla něco naspořeno v dospělosti, když chcete výhodný úrok anebo jednoduše právě proto, že nejste příznivcem moderních technologií. Čekají na vás pak další výhody:

- velmi malý počáteční vklad, třeba 50 Kč,
- finanční prémie ještě kromě úroku,
- u některých institucí ji můžete založit třeba na poštu.

Dětská knížka bývá většinou založena do dosažení věku 18 let, poté je částka vyplacena majiteli vkladní knížky s tím, že je založena zákonem zastupcem, rodičem.

Vklad a výběr hotovosti

Výhodou vkladních knížek je to, že nemusíte vkládat pravidelně každý měsíc danou částku. Vkládat můžete bezhotovostně i na pobočce hotovostně. Dejte si ale pozor při výběru. Pokud částku vyberete ještě před narozeninami vašeho dítěte, možné to je, ale můžete přijít o prémiovou částku.

Proč už nejsou tak oblíbené?

Především pro to, že bylo rozšířeno zakládání běžných účtů a jiných produktů bank. Lidé již vkladní knížku nepotřebují, a pro výběr hotovosti si stačí dojít do bankomatu a volně prostředky máte k dispozici ihned. Dříve sloužila knížka právě těm, kteří měli naspořené nějaké peníze, ale ještě nebyla tolik rozvinutá platba kartou a běžné účty. Peníze tak často ležely většinou doma, kde si ve skříni, nebo polštářem. Dnes tak těmto vkladním knížkám dávají přednost zejména senioři, kteří třeba nechtějí mít hotovost doma.

Výherní vkladní knížky

Tyto knížky byly především v minulosti oblíbené. Dnes se ale také můžeme s výherními knížkami setkat, obzvláště když trochu zapátráme v nabídkách bank. U této knížky šlo o možnost výhry v případě úspěšného losování. Tato knížka ale není každoročně úročena. Pokud si ji chcete založit, podívejte se, jaké jsou dnes možnosti. Třeba budete mít štěstí a vyhraje nějakou pěknou částku. I v dnešní době mají banky, které knížky zřizují, několik desítek tisíc knížek již zavedených a dá se říci, že jejich počet je stabilní. Měli jste také knížku a vyhráli jste někdy nějakou částku, nebo jste byli spíš pro každoroční úrok. Tato volba je vhodná především pro seniory. Určitě není dobré peníze schovávat doma, už jen z bezpečnostních důvodů, vzhledem ke vzrůstající kriminalitě vůči seniorům.

Zdroj: moneytips.cz

Bioodpad v domácnosti: Bio, BRKO a BRO

Bioodpad jsou zbytky z vaší kuchyně. Tedy to, co oloupete, okrajíte, nesníte a zbude. Mimo to však mezi bioodpad řadíme posekanou trávu, nařezané větve a kousky dřeva včetně zbytků ze zahradničení. Vyznáte se v bioodpadu? Víte co je BRKO a BRO?

Bioodpad je tudíž všechnen odpad biologického původu, respektive jakýkoli odpady podléhající aerobnímu nebo anaerobnímu rozkladu. Aerobní rozklad se děje za přítomnosti kyslíku, anaerobní naopak bez přístupu kyslíku. A věděli jste, že bioodpad z domácnosti tvoří až 50 % celkového množství vyprodukovaného komunálního odpadu? To je tedy bio (odpad) a jdeme dál.

BRKO

Biologicky rozložitelný komunální odpad se značí zkratkou BRKO. Brko jsou odpady biologického původu z domácností, organizací a firem, úřadů a veřejného stravování, nebo obecních úprav veřejné zeleně atp.

BRO

To je zkratka, která pro změnu znamená biologicky rozložitelné odpady (BRO). Tedy všechny

kompostovatelné odpady z takzvané prvovýroby v zahradnictví a v zemědělství, z dřevovýroby, výroby papíru nebo i z textilního a kožedělného průmyslu. Mimoto sem náleží i odpady z myslivosti, rybářství, ze stavebnictví nebo odpadů z čištění odpadních vod.

Legislativní zastřešení bioodpadu

Zákon o odpadech č.185/2001 Sb. byl novelizován k 1. lednu 2015. Díky tomu máme možnost separovaného sběru komunálního bioodpadu. Je tedy možno bioodpad třídít (separovat) anebo pokud máte tu možnost tak i kompostovat.

Důvodem pro zavedení novelizace byly hrozby sankcí ze strany EU. Jenže vyhláška, směrnice, či novela zákona sama o sobě nic neřeší. Je nutno ji ještě uvést do praxe. A to může být háček, který ukazuje, že se v legislativě smíchaly dvě různé věci – třídění a zpracování odpadu.

Třídění bioodpadu

To se týká i vás a vaší domácnosti. Jde o třídění kuchyňského bioodpadu z domácnosti do sběrných kontejnerů. V malých městech to je jednoduché, protože tam bylo již před uzákoněním

nakládání s bioodpadem zažito domácí kompostování a tím zpracování komunálního bioodpadu v místě vzniku. Bylo to funkční a v pořádku.

Jenže díky novelizaci, která vznikla na popud eurosystému, se bioodpad nelikviduje místně, ale vyváží kdoví kam. V podstatě se tím utíná tradiční kompostování a tím docela přirozený cyklus navrácení cenných biosložek zpět do půdy.

Kompostování má smysl

Domácí kompostování není dle EU uznáváno jako zpracování BRKO – tedy biologického komunálního odpadu. Podobně jsou na tom z hlediska legislativy domácí kompostéry. A aby toho nebylo málo, obce si musí samy tento nesmyslný svaz a likvidaci svého BRKO zaplatit.

Pokud vám to postrádá logiku, nezoufejte. Musíme doufat, že se zabývá se na lepší časy, a mezitím tříděte a kompostujte. Má to smysl. Proč? Protože tím pomáháte přírodě, a navíc je kompostování u nás dlouholetou tradicí. Vždyť první kompostárna byla v Česku postavena již v roce 1916!

Zdroj: realitymag.cz

Ocet pomůže nejen v domácnosti, ale i v zahradě

Ocet ocení každý zahrádkář

Že je ocet všestranným pomocníkem při úklidu domácnosti, se všeobecně ví. Ale tuto kyselou tekutinu využijete i na zahradě, a to mnoha způsoby. Možná budete překvapeni, kolik práce na vašem pozemku ocet zastane.

Je až k nevíře, co všechno ocet zvládne. Bílý ocet například dokáže vyléčit infekci rostlin, odehnat krtky a mravence, urychlit klíčení semen, a navíc se vypořádá s plevelem. A ještě vám pomůže perfektně vyčistit vaše staré a zaslé květináče.

Pokud máte úctu k přírodě a snažíte se na vaší zahradě omezit používání chemických přípravků, bílý ocet se vám bude více než hodit.

Zlikviduje škůdce

Velkým nepřítelem každého zahrádkáře jsou škůdci, ať už jde o hlodavce, krtky nebo slímáky. Všichni tito tvorové za sebou dokážou zanechat pořádnou spoušť. Nemusíte se hned upínat k drastickým chemickým preparátům nebo necitlivým metodám. Stačí si vzít staré oblečení, to pak namočit do bílého octa a rozmístit mezi záhonky, květiny a keře, tedy tam, kde vás škůdci nejvíce trápí. Pach octa by měl škůdce z vaší zahrady spolehlivě vypudit. Tento figl zabírá i na zajíce nebo jeleny, kteří v zimě rádi okusují mladé stromky. Pokud chcete, aby octový odpuzovač skutečně dobře fungoval, textil namočte do kyselé lázně jednou za týden. A pokud se bojíte, že stará košile pohozená někde v záhoně bude vypadat ošklivě, můžete si z oblečení namočeném v octu vytvořit třeba strašáka.

Vyžene mravence

I mravenci dokážou na zahradě napáchat velkou škodu. Pokud se jich chcete zbavit, opět můžete použít světlý ocet, který je skvělým insekticidem. V odpuzování mravenců je ocet opravdu vítaným pomocníkem. Připravte si roztok octa a vody v poměru 1:1 a nalijte jej na mraveniště nebo tam, kde

je jejich výskyt největší. Mravenci se pak takto ošetřeným místům vyhnou širokým obloukem.

Odstraní plevel

Boj s plevelem často připomíná boj s větrnými mlýny. Zkuste si práci ušetřit díky octu. Připravte si roztok složený ze tří litrů octa, šálku soli, polévkové lžice citronové šťávy a dvou lžic přípravku na mytí nádobí. Čím více octa použijete, tím bude přípravek účinnější. Směs si nalijte do rozprašovače a snažte se jí pokrýt co největší plochu plevele. Výsledky by se měly dostavit do dvou až tří dnů, kdy plevel uhynie. Koncentrovaný ocet dokáže vyhubit také trávy a mechy prorůstající přes spáry v plotech nebo v zámkové dlažbě. Stačí ho párkrát aplikovat rozprašovačem na problematická místa a je po problému.

Zbaví rostliny infekce

Pokud se na vašich rostlinách z ničeho nic objeví tmavé skvrny na listech a stoncích, většinou to naznačuje nákazu infekcí. Pokud budete reagovat rychle, můžete ještě napadené rostliny zachránit. Jako první pomoc vám poslouží heřmánkový čaj, do kterého přidáte dvě lžice octa. Roztokem napadené rostliny postříkejte. Směs zabírá na nemoci způsobené houbami a plísněmi.

Dodá energii kyselomilným rostlinám

Pokud máte na zahradě rododendrony, azalky, gardenie či jiné kyselomilné rostliny, měli byste mít rovněž ocet po ruce. Pokud totiž tyto rostliny začnou chřadnout, může je ocet zachránit. Stačí smíchat šálek octa s pěti litry vody a zalít půdu kolem rostlin. Dávka octa rostliny opět zvetí. Účinek je sice jen dočasný, ale na druhou stranu je velmi rychlý.

Pomůže s klíčením semen

Bílý ocet působí neuvěřitelně, pokud jde o klíčivost jakýchkoli semen. Nejprve semínka

obruste pilníkem nebo hrubým brusným papírem. Poté smíchejte 125 mililitrů octa, půl litru vody a kapku mycího prostředku na nádobí. V této směsi semena nechte přes noc a následující den můžete sázet. Takto upravená semena budou klíčit podstatně rychleji.

Vyčistí staré květináče

Hliněné květináče získávají časem nepěkný vzhled působením solí, vápníku a minerálů. Není ale nutné se zaslých květináčů hned zbavovat. Ponořte je na 20 až 30 minut do roztoku octa s vodou v poměru 1:3 (1 díl octa na 3 díly vody). V octové lázni se všechny usazeniny rozpustí a květináče budou zase jako nové.

Odstraní ze zahradního nářadí rez

Zjistili jste, že vaše zahradní nářadí rezavělo? Nevadí. Ocet si se rzi snadno poradí. Stačí nářadí namočit do neředěného octa. Necháte ho tam na několik minut, pak jen opláchnete a nářadí je čisté bez rzi.

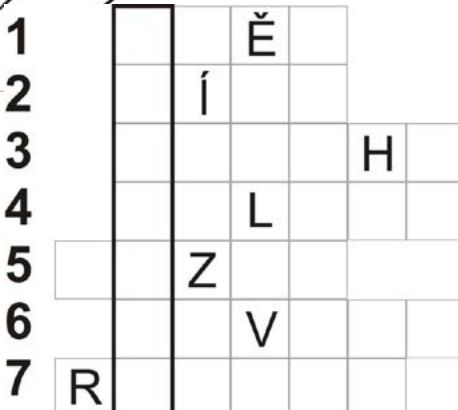
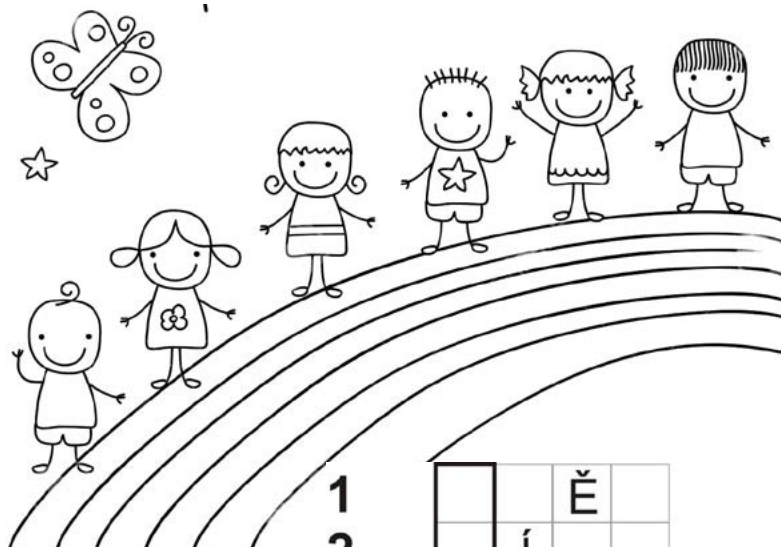
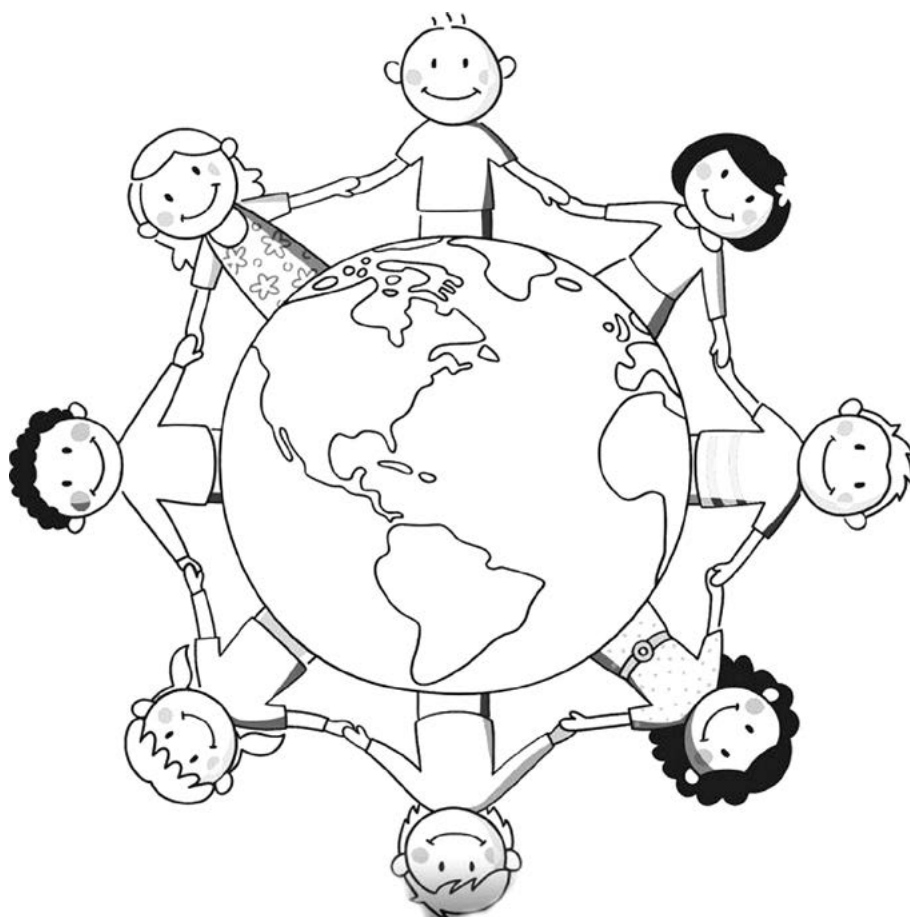
Zdroj: bydleni.instory.cz

Články vybíral

Petr Mahel

OLŠOVÁČEK ©

PŘÍLOHA PRO DĚTI

Milé děti,

na naší krásné planetě Zemi se rodí lidé různých národů, každý jinak vypadá, jinak smýšlí, má rád jiné věci, je jiného vyznání. Všem nám ale teče stejná krev a srdce každého z nás se rodí se schopností lásky. A v tom jsme stejní, a proto jsme si všichni rovni a všichni přicházíme na tento svět svobodní.

Přesto se v historii lidstva lidé dočkali spousty rasismu, otroctví, genocidy, věznění za jiný názor, za jiné vyznání, vedly se války kvůli rozdílným ideálům. Připomenu jen některé nepohodlné, kteří zůstali ve svém srdci svobodní, a proto byli trnem v oku spoustě režimů a ve své době museli tvrdě za rovnost bojovat. V USA to byl například Martin Luther, který bojoval za rovnost černošského národa. Za to nakonec dostal v roce 1964 Nobelovu cenu míru ve svých pouhých 35 letech. Giordano Bruno byl upálen v roce 1600 římskou inkvizicí za své revoluční názory o vesmíru. Mahátma Gándhí - vůdce Indie za nezávislost bez násilí.

A třeba Karel Kryl, český zpěvák malého vzrůstu, ale velký myšlenkou. Bojoval svými písněmi proti komunistické totalitě a nelásce člověka k člověku. Zemřel 1994 v Německu. V Kroměříži je na jeho počest vybudováno krásné hudební muzeum.

Ježíš Kristus za hlásání lásky a rovnosti... A tak bych mohla pokračovat.

Milé děti, nedejte si nikým vzít svou odvahu, lásku a svobodu. Budete si pak sami sebe víc vážit a tyto hodnoty vám nikdo ze srdce vyrvat nemůže.

Veršovánky

Helena Záchová

Máma chystá svačinku
pro svou malou Klaudinku,
kousek chleba, trochu medu,
mami, vždyť já už to sama svedu.

Péto, Petře, Petříčku,
polechtám tě na bříšku.
Polechtám tě jenom zlehka,
jako když tě muška lechtá.
Muška lehká jako vánek,
polehoučku přijde spánek.

Doplňovačka

1. Zeměkoule jinak.
2. Když v něco věřím, moje přesvědčení se jmenuje
3. Charakterová vlastnost člověka, který se něčeho nebojí.
4. Když se pořežu, mojí ranou pulsuje
5. Myslicí orgán, který máme v hlavě.
6. Když někomu věřím, mám k němu
7. Když se mi něco podaří, mám z toho

Olšováček připravila
Radka Morbacherová

Mistrovství ČR na krátké trati ve Vojtíškově

V sobotu dne 12. června proběhl ve Vojtíškově vrchol domácí jarní sezóny v orientačním běhu - Mistrovství ČR na krátké trati.

Pořadatelé z SK Severka Šumperk a Magnus Orienteering vybrali orientačně velmi zajímavý

terén u nás v obci, severně od Vojtíškova na svazích Srážné. Prostor závodu byl vymezen obcemi Vysoká, Vojtíškov, Valbeřice a úbočím Sviní hory. V neděli pak na šampionát navázal závod Manufaktura Českého poháru a INOV-8 CUP-

žebříčku A na zkrácené klasické trati.

Počasí nakonec orientačnímu běhu přálo a účastníci odcházeli spokojeni.

Kamila Tóthová

Jaro mělo zpoždění

Osmého května jsme si připomněli ukončení druhé světové války. Možná, že se někdo z vás, při té příležitosti, podíval na nějaký dobový válečný film. Jistě vám tak neuniklo, že šťastní obyvatelé Československa vítali osvobozenou Rudou armádu kyticemi rozkvetlých šeráků.

A jistě vás při tom napadlo, že být to letos...

Šeráky rozkvetaly až v samotném závěru května. Byl to důsledek nebývale chladného a deštivého jara. Příroda si dávala na čas. O to větší radost mají zahrádkáři, protože i ovocné stromy vykvetly později, a tak jim letošní Zmrzlíci u nás na horách povětšinou neublížili.

Petr Mahel

Cyklobusy placené obcemi

Opět budou jezdit cyklobusy z Dolní Moravy do Starého Města pod Sněžníkem, které si tyto samosprávy platí ze svého. Do uzávěrky jsme se nedověděli více informací, protože až v pondělí 14. června o tom bude jednat rada města Staré Město a to už bude Devítka v tiskárně.

Pokud vás výsledek zajímá, sledujte stránky města www.mu-staremesto.cz nebo facebook. [com/staremestopodsneznikem](https://www.facebook.com/staremestopodsneznikem) anebo Obce Dolní Morava - obecdolnimorava.cz

Petr Mahel

40 178

40 178 – na první pohled úplně náhodné obyčejné číslo.

Všechno ale není tak obyčejné, jak se na první pohled může zdát – to číslo je totiž také součtem dní, které uplynuly od narozenin dvou pánů do dne jejich letošních kulatin.

Oba se po několik desetiletí nezapomenutelně zapisovali do historie fotbalového oddílu na Malé Moravě a starší z nich se do této historie aktivně zapisuje i nadále.

Udržovat chod oddílu není žádná lehká věc, ať už po stránce finanční, materiální a administrativní na straně jedné či té herní a tréninkové na straně druhé – jedno bez druhého existovat nemůže.

Rostislav Nosek a Martin Tóth

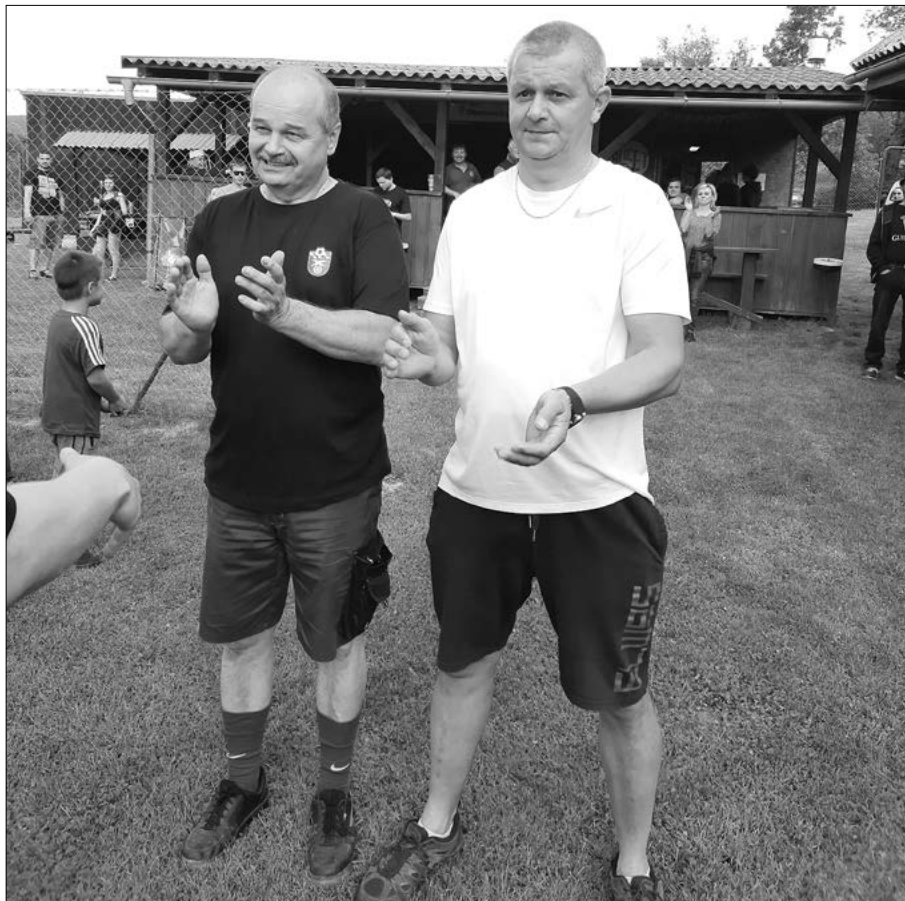
jsou ti pánové, kteří letos oslavili 60. a 50. narozeniny.

Spolu se sobotní výhrou 4:3 nad Hanušovicemi jim tímto za celý fotbalový tým Malé Moravy ještě jednou gratuluji a těch dní přeji alespoň ještě jednou tolik.

Děkujeme!

Tomáš Jurka

sekretář Sokola Malá Morava, z. s.

Vítězný bojový pokřik po vítězství nad Hanušovicemi.

Foto Kamila Tóthová